

ปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
Problems and Obstacles of the Accountants of Community Enterprises
located in Meang District, Narathiwat Province

ไฮดา สูดินปรีดา^{1*}

Haida Sudinpreeda^{1*}

¹อาจารย์, สาขาวิชาการบัญชี, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

¹Lecturer, Accountancy, Faculty of Management Science, Princess of Narathiwat University

*Corresponding author, E-mail: haida.m@pnu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง นราธิวาส จังหวัดนราธิวาส และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง นราธิวาส จังหวัดนราธิวาส นักวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 16 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค (อาหาร) เครื่องมือทำเกษตรและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในจังหวัดนราธิวาส สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ) ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สาขาที่เรียนจบของผู้จัดทำ บัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่ใช่สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการการเงิน หรือ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชี: ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า การจัดทำ บัญชีมีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน และปัญหาอุปสรรคในระดับมาก เป็น การขาดความรู้ความเข้าใจการจัดทำ บัญชีวิสาหกิจได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน เห็นควรมีพี่เลี้ยงจากภาครัฐ ให้การช่วยเหลือการจัดทำบัญชี ของวิสาหกิจชุมชนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค, นักบัญชี, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research aimed to study generality, problems and obstacles of the accountants of community enterprises located in Meang District of Narathiwat Province. The researcher used a set of questionnaires distributed to the study sample, accountants of the 16 enterprises, as a tool for obtaining data. Most of the enterprises manufacture food, basic agricultural tools and folk crafts as the products. Statistics implied for analysis

were Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation (SPSS). The research reveals that most of the accountants are the members of the enterprises. Most of educational qualification of the accountants is not Accounting, neither Management, Finance nor Economics. Problems and Obstacles of the Accounts: Most of them perceive that accounting is difficult, complex, and time-wasting. This is because the accountants have never before got basic knowledge about accounting. Therefore, they have to work under closed and continues monitoring of the mentors assigned by the government officials.

Keywords: Problems and obstacles, accountant, community enterprises

บทนำ

จากนโยบายขจัดความยากจนและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลและพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมาจากการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นที่มีวิถีชีวิตร่วมกันและร่วมกันดำเนินงานในเชิงธุรกิจที่จะก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก อันเป็นที่มาของความมั่นคงทางฐานะการเงินให้แก่สมาชิก และส่งผลให้ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ มีความเข้มแข็งต่อไป

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน และเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับข้อสรุปของ จันทนา พงศ์สิทธิกาญญา (2558) ที่ว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุกด้าน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงต้องผนึกกำลังดำเนินการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว และต้องอาศัยการพัฒนาตัวแบบการจัดการเพื่อการบรรลุยุทธศาสตร์ ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีเป็นจำนวนมากที่ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และประสบปัญหาในการประกอบธุรกิจหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านเทคโนโลยีการผลิต และด้านการเงินและการบัญชี โดยเฉพาะปัญหา ทางด้านบัญชี ยังมีการจัดทำบัญชีที่ไม่เป็นระบบและไม่สามารถนำตัวเลขที่ได้มาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจได้ เนื่องจากเมื่อได้รับทุนสนับสนุนจากภาครัฐแล้วจะสามารถดำเนินงานได้ แต่ขาดการวางแผนและขาดการรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลมาจากขาดการให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนและการตัดสินใจในการดำเนินงาน ดังนั้นเมื่อเงินทุนหมดลงมักจะเลิกดำเนินงานในที่สุด (ขวัญชนก านนิมิตกุลชัย, 2556)

จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นจังหวัดชายแดนใต้สุดของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลตะวันออกของแหลมมลายูห่างจากกรุงเทพฯ ทางรถยนต์ประมาณ 1,149 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 4,475.43 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,797,143.75 ไร่ การดำเนินด้านวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันของจังหวัดนราธิวาส มีวิสาหกิจชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 86,157 วิสาหกิจชุมชน เฉพาะวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีจำนวน 28 วิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรควิสาหกิจชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะพบว่า ยังขาดการวางแผนการดำเนินงาน การควบคุมภายในที่ดี และการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ขาดข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อการบริหารและจัดการธุรกิจชุมชนได้ การดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพจึงเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีระบบบัญชีที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลและพัฒนาธุรกิจให้เกิดประสิทธิผลต่อไป (วัชรีย์ อ้นวิวัฒน์, 2555) และจากปัญหาที่ลงพื้นที่ ผู้ศึกษาได้พบ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนราธิวาสคือ การไม่มีเวลาและขาดความรู้ในการทำบัญชี ด้วยเหตุผลที่ว่า การบันทึกบัญชีซับซ้อนและบัญชี 10 เล่มนั้นใช้แค่สมุดเงินสดและสมุดทะเบียนคุมวัตถุดิบและใบเสร็จรับเงิน ดังนั้นภาครัฐควรวางแผนในการสอนในการจัดทำบัญชีที่ไม่ซับซ้อนให้กับวิสาหกิจชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

การทบทวนวรรณกรรม

วัชรีย์ อ้นวิวัฒน์ (2555) ศึกษาค้นคว้าอิสระโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็น ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 305 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 305 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตของชำร่วยของที่ระลึก มีแหล่งวัตถุดิบในการผลิตภายในจังหวัด ผู้จัดทำบัญชีเป็นกรรมการของกลุ่ม ซึ่งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาบัญชี บริหารและเศรษฐศาสตร์ มีการจัดทำบัญชี โดยมีการบันทึกบัญชีด้วยมือ มีสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดบันทึกรายวันทั่วไป ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนสมาชิกหุ้นและใบเสร็จรับเงิน ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติงานในตำแหน่ง 4-5 ปี ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนไม่

เกิน 1 ครั้ง/ปี พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 และ ปัญหาในระดับรองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน

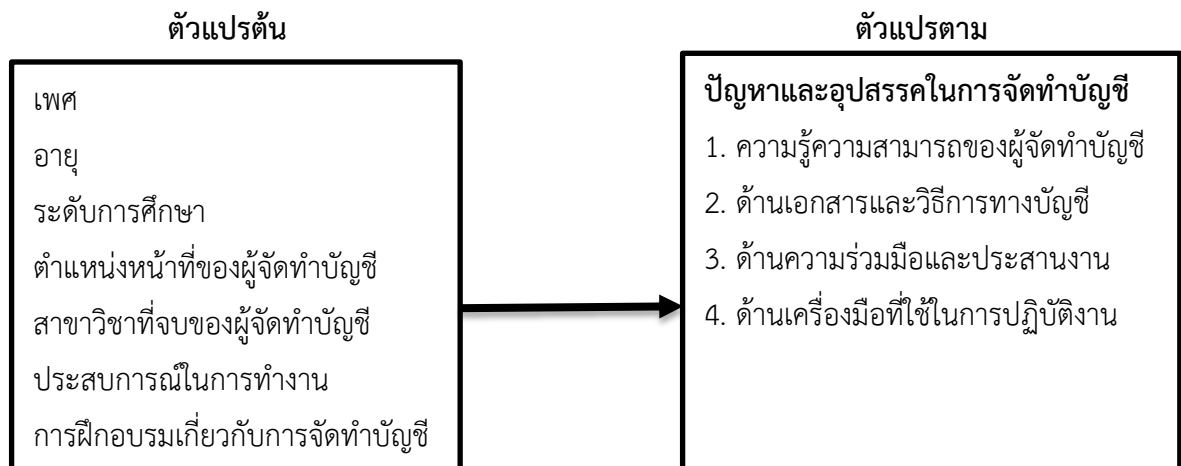
ชลกนก โฆษิตคณิน และคณะ (2560) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในแต่ละวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดนครปฐม จำนวน 161 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาทุกด้านแตกต่างกัน ผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาบริหารมีปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีด้านความรู้ความสามารถ ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชีและด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่า ผู้จัดทำบัญชีที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาบัญชี ส่วนประเด็นปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงานผู้จัดทำบัญชีที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีประเด็นปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน และผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และให้ข้อเสนอแนะการวิจัยว่า 1) ภาครัฐควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามาอธิบายให้วิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี และเกิดความรู้สึกต้องการจะทำบัญชี และควรแนะนำให้จัดหาผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านบัญชี เพื่อจัดทำบัญชีและออกรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง รวมทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรเสนอให้ภาครัฐทราบและสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปที่ทันสมัยในการจัดทำบัญชี 2) ภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนต้นแบบที่มีความชำนาญด้านการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อาทิ การติดต่อประสานงาน การจัดส่งเอกสารที่ต้องใช้บันทึกบัญชีเพื่อป้องกันการบันทึกบัญชีผิดพลาดและเกิดความล่าช้า 3) ภาครัฐควรเข้ามาอบรมและพัฒนาความรู้ผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยมีรูปแบบและคู่มือการจัดทำบัญชีเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อมิให้ผู้จัดทำบัญชีเกิดความสับสนได้

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย (2556) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร ที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่อง และการนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 99 กลุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจพบว่า ผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้การจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรม และเลือกวิธีการทำในลักษณะการจดบันทึกบัญชีด้วยมือตามความเข้าใจส่วนตัวมากกว่า การนำระบบคอมพิวเตอร์มาทำฐานข้อมูลการบัญชี งานบัญชีที่ได้จึงไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางธุรกิจได้ ปัญหาหลักในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนคือ การขาดทักษะความรู้พื้นฐานด้านการบัญชี และความไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานที่

เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือมีการให้ความรู้และเผยแพร่รูปแบบการทำบัญชีที่หลากหลายตามความถนัดของหน่วยงาน และไม่สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังขาดกฎข้อบังคับและ ผู้รับผิดชอบติดตามการรายงานทางการเงินของโครงการ เป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาด และไม่ให้ความสำคัญต่องานบัญชีในที่สุด ในขณะที่ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นคือ การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรมเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมต่อแต่ละชุมชน

ศุภลักษณ์ จงขานสิทธิ (2555) กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อสำรวจสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะสิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะสิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อค้นหาแนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะสิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะ สิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะสิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดมีการจัดทำบัญชีด้วยมือโดยற்றுฎิกประจำกลุ่มเป็นผู้จัดทำ และผู้จัดทำบัญชีทั้ง 3 กลุ่มไม่มีประสบการณ์ด้านการทำบัญชี โดยมีความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ในการบันทึกรับ จ่ายสินค้า และการตรวจนับสินค้าคงเหลือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะสิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกและตรวจนับสินค้าคงเหลือ แต่มีการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่มีการขายสินค้า ด้านการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่วิสาหกิจชุมชนจำนวน 3 กลุ่ม ไม่มีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ ไม่มีการแยกประเภทเอกสาร แต่จัดเก็บเอกสารทุกประเภทรวมอยู่ในแฟ้มเดียวกัน ด้านระยะเวลาในการบันทึกบัญชีวิสาหกิจชุมชนจำนวน 2 กลุ่มบันทึกบัญชีสัปดาห์ละครั้งมีเพียง 1 กลุ่มเท่านั้นที่บันทึกบัญชีทุกครั้งที่เกิดรายการค้าขึ้น ด้านการจัดทำรายงานทางการเงินพบว่า มีเพียง 1 กลุ่มเท่านั้นที่จัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่มตามระยะเวลาจากการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าการจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก เสียเวลาเพราะผู้ทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีความรู้ด้านบัญชีมาก่อน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้ตระหนักและรับรู้ถึงประโยชน์ของการจัดทำรายงานทางการเงิน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงต้องการที่เลี้ยงจากภาครัฐเข้ามาดูแลการจัดทำบัญชีของกลุ่มอย่างใกล้ชิด แทนการจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาทำบัญชีให้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส ตามรายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนราธิวาส ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 2554 และ ประกอบการจริง โดยจำกัดเฉพาะวิสาหกิจชุมชนที่จัดทำบัญชีในอำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส จำนวน 16 กลุ่มวิสาหกิจ (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมชุมชน, 2561)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ คือ ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยประเด็น สภาพในการจัดทำบัญชีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี มีรายละเอียดของแบบสอบถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วยประเด็นปัญหา 4 ด้านดังนี้

- ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี
- ปัญหาด้านเอกสารและวิธีการบัญชี
- ปัญหาด้านความร่วมมือและการประสานงาน
- ปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาแบ่งการเก็บข้อมูลตามลักษณะที่มาของข้อมูลได้ 2 ประเภท คือ
1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น

2. ข้อมูลทฤษฎีภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ เว็บไซต์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนและการจัดทำบัญชี

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมองสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยประเด็น ความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย= 3.63 S.D.=0.256) ความสามารถในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจอย่างถูกต้องและครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย=3.63 S.D.=0.271) ความสามารถในการแก้ปัญหาบัญชีที่เกิดขึ้นการจัดทำบัญชีได้ (ค่าเฉลี่ย=3.60 S.D.=0.254) ความรู้ในด้านมาตรฐานการบัญชี (ค่าเฉลี่ย=3.69 S.D.=0.338) และรองลงมาเป็นปัญหาในระดับปานกลาง เป็นประเด็น ความสามารถบันทึกบัญชีต่าง ๆ ในสมุดบัญชี 10 เล่มได้อย่างถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย=3.20 S.D.=0.355) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี อยู่ในระดับมาก ได้แก่ประเด็นความสามารถทำเอกสารต่าง ๆ ตามการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.53 S.D.=0.291) การจำแนกเอกสารการลงบันทึกบัญชีตามระบบวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย=3.43 S.D.=0.343) รองลงมาเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ เอกสารที่ใช้ในการประกอบบันทึกบัญชีมีปริมาณมาก (ค่าเฉลี่ย=3.33 S.D.=0.270) การบันทึกบัญชีตามหลักขั้นตอนการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.21 S.D.=0.334) การจำแนกรายการบัญชีตามหมวดหมู่ (ค่าเฉลี่ย=3.08 S.D.=0.348) การบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ตามระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย= 3.29 S.D.=0.354) การจำแนกรายการบัญชีตามหมวดหมู่ การจำแนกรายการว่าเป็นสินทรัพย์ส่วนตัวออกจากสินทรัพย์กิจการ (ค่าเฉลี่ย=3.54 S.D.=0.291) และประเด็นที่เป็นปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ การบันทึก รายการค้าอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย= 2.25 S.D.=0.296) และการจัดทำงบแสดงรายรับ-รายจ่าย (ค่าเฉลี่ย =2.13 S.D.=0.272) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความร่วมมือและประสานงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มามีบทบาทให้คำแนะนำให้แก่ผู้จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย=3.43 S.D.=0.374) และรองลงมาเป็นปัญหาระดับปานกลางได้แก่ ความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่มในการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ย=3.29 S.D.=0.384) การประสานงานความร่วมมือกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นในการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ย=3.14 S.D.=0.345) และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านเครื่องมือที่ใช้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นการบันทึกบัญชี รวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วนและแม่นยำ (ค่าเฉลี่ย=3.50 S.D.=0.327) การช่วยลดค่าใช้จ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย=3.57 S.D.=0.251) ความสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังได้ (ค่าเฉลี่ย=3.71 S.D.=0.221) ความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย=3.86 S.D.=0.275) และความปลอดภัยในการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ย=3.93 S.D.=0.267) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีทั้ง 4 ด้าน

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี			
- การมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจ	3.63	0.256	ระดับมาก
- ความสามารถในการจัดทำบัญชี วิสาหกิจอย่างถูกต้องและครบถ้วน	3.63	0.271	ระดับมาก
- ความสามารถแก้ปัญหาบัญชีที่เกิดขึ้นในการจัดทำบัญชีได้	3.60	0.254	ระดับมาก
- ความสามารถบันทึกบัญชีต่าง ๆ ในสมุดบัญชี 10 เล่มได้อย่างถูกต้อง	3.20	0.355	ระดับปานกลาง
- ความรู้ในด้านมาตรฐานการบัญชี	3.69	0.338	ระดับมาก
- ความสามารถทำเอกสารต่าง ๆ ตามการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน	3.53	0.291	ระดับมาก
- เอกสารที่ใช้ในการประกอบบันทึกบัญชีมีปริมาณมาก	3.33	0.270	ระดับปานกลาง
- การจำแนกเอกสารการลงบันทึกบัญชีตามระบบวิสาหกิจชุมชน	3.43	0.343	ระดับมาก
ด้านเอกสารและวิธีการด้านบัญชี			
- การบันทึกบัญชีตามหลักขั้นตอนการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชน	3.21	0.334	ระดับปานกลาง
- การบันทึกรายการค้าอย่างสม่ำเสมอ	2.25	0.296	ระดับน้อย
- การจัดทำงบแสดงรายรับ-รายจ่าย	2.13	0.272	ระดับน้อย
- มีการจำแนกรายการบัญชีตามหมวดหมู่	3.08	0.348	ระดับปานกลาง
- การบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนมีความครบถ้วนและสมบูรณ์ตามระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน	3.29	0.354	ระดับปานกลาง
- การจำแนกรายการบัญชีตามหมวดหมู่ จำแนกรายการว่าเป็นสินทรัพย์ส่วนตัวออกจากสินทรัพย์กิจการ	3.54	0.291	ระดับมาก
- ความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่มในการจัดทำบัญชี	3.29	0.384	ระดับปานกลาง
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มามีบทบาทให้คำแนะนำให้แก่ผู้จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง	3.43	0.374	ระดับมาก
- การประสานงานความร่วมมือกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นในการจัดทำบัญชี	3.14	0.345	ระดับปานกลาง
- การบันทึกบัญชี รวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วนและแม่นยำ	3.50	0.327	ระดับมาก
- ช่วยลดค่าใช้จ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	3.57	0.251	ระดับมาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
- สามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังได้	3.71	0.221	ระดับมาก
- ความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน	3.86	0.275	ระดับมาก
- ความปลอดภัยในการจัดทำบัญชี	3.93	0.267	ระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนใน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส มีการจัดทำเป็นบัญชี แต่ยังไม่มีการเรียนรู้ระบบบัญชี จึงมีเพียงการจดบันทึกบัญชีแบบง่ายๆ โดยใช้สมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกเพียงไม่กี่เล่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ไม่ได้ มีความรู้ หรือไม่ได้ศึกษา ทางบัญชีโดยเฉพาะและตัวเลขทางการเงินก็ไม่ได้มีความซับซ้อน ดังนั้น การจัดทำบัญชีลักษณะเหมือนเป็นการเตือนความจำว่าได้มีการซื้อวัตถุดิบ เพื่อนำมาผลิตสินค้าเพื่อออกจำหน่ายและจำหน่ายได้ในจำนวนเท่าไรมากกว่า การมุ่งหวังที่จะจัดทำกรบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีซึ่งกรบัญชีแบบง่ายๆนี้ สอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชนกรุปรักษ์ตอนเจดีย์ อ.ตอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2555) ซึ่งนายศักดิ์ศรี อินทร์บำรุง รองประธาน กรรมการกรุปรักษ์ตอนเจดีย์ กล่าวว่า ในระยะเริ่มต้นวิสาหกิจกรุปรักษ์ตอนเจดีย์ยังไม่มีการเรียนรู้ระบบบัญชี จึงจดบันทึกบัญชีแบบง่ายๆ ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการตรวจสอบจากคณะกรรมการและสมาชิกด้วยกัน แต่เมื่อทางสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สุพรรณบุรี ได้เข้ามาแนะนำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชี แจกสมุดและเอกสารสำหรับประกอบการทำบัญชี และได้เรียนรู้กระบวนการทำบัญชีและทำแล้วทำให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีแล้วทำให้พบข้อแตกต่างอย่างมาก โดยเฉพาะ ในเรื่องของความถูกต้องความชัดเจน และการสามารถตอบคำถามด้านการเงินแก่สมาชิกได้

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนใน อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส มีการบันทึกบัญชีด้วยมือ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความสะดวกในการปฏิบัติงานความ รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ เพราะการบันทึกบัญชีด้วยมือ จำเป็นที่จะต้องใช้ความละเอียดในการจดบันทึกและการคำนวณตัวเลข การบันทึกบัญชีในรูปแบบนี้มีความปลอดภัยในการเข้าใช้งานการจัดทำบัญชีค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับการบันทึกบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะไม่สามารถกำหนดรหัสผ่านสำหรับการเข้าใช้งานได้เหมือนกันคอมพิวเตอร์ อีกทั้งในส่วนเรื่องของการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังทำได้ยาก เนื่องจากจำเป็นที่จะต้อง ค้นหาสมุดบัญชีเล่มที่จะต้องการเปรียบเทียบ ซึ่งแตกต่างจากคอมพิวเตอร์ที่สามารถดึงข้อมูลย้อนหลังมาเปรียบเทียบได้ทุกเวลา ปัญหาด้านความร่วมมือและการประสานงาน จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า วิสาหกิจชุมชนมีปัญหาในเรื่องการให้ความร่วมมือของประธานกลุ่มในการให้ข้อมูลทางการบัญชี และความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำ

บัญชี ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่บุคคลเหล่านี้ยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ของศิริวรรณ สุ่มเล็ก (2547) ว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) คือปัญหาทางด้านความร่วมมือและประสานงาน ได้แก่ ความร่วมมือจากผู้ตรวจสอบบัญชีในการให้คำแนะนำในการจัดทำบัญชี ความร่วมมือจากผู้บริหารในการให้ข้อมูลความร่วมมือจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ส่วนปัญหาด้านเอกสารและวิธีการบัญชีจากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญคือการมีข้อขัดแย้งมากเกินไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มยุรี บุญโต (2553) ที่ศึกษาการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งพบว่า มีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้องครบถ้วน สอดคล้องกับการศึกษาของชัคดา รัตนานนท์ (2548) ที่ศึกษาปัญหาและทางปัญหสำหรับระบบบัญชีของวัดไทยในกรุงเทพมหานครฯ ซึ่งพบว่า ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางด้านบัญชี ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักบัญชีจะต้องประกอบด้วยความรู้ จรรยาบรรณ ความเป็นมืออาชีพและประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ถูกต้องแก่ผู้จัดทำบัญชี ซึ่งควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความรู้แก่ผู้จัดทำบัญชี
2. ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี มีการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนไม่มีความครบถ้วน ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้จัดทำบัญชีซึ่งไม่ได้ศึกษาหลักและวิธีการทำบัญชี จนทำให้ผู้จัดทำบัญชีมองว่าเป็นภาระในการจัดทำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะนำเสนอรูปแบบของบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีเข้าใจและบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
3. ความร่วมมือและประสานงาน พบว่าในการจัดทำบัญชีได้รับความร่วมมือจากประธานกลุ่มและสมาชิก อีกทั้งยังขาดประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี โดยอาจมีการจัดประชุมระหว่างกันเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจในการจัดทำบัญชีแก่ประธานและสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
4. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ควรมีการคัดเลือกผู้จัดทำบัญชีที่มีความรู้พื้นฐานในการใช้งานคอมพิวเตอร์หรืออาจจะส่งผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการบันทึกบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2555). การจัดทำงบบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีซึ่งการบัญชีแบบง่าย.

สืบค้นจากจาก [https://www.cad.go.th/more_news.php?offset=1380&cid=1177
&filename=index](https://www.cad.go.th/more_news.php?offset=1380&cid=1177&filename=index)

ขวัญชนก ท่านนิมิตกุลชัย. (2556). แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดสกลนคร. สกลนคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัด สกลนคร.

จันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา. (2558). แนวทางการจัดการที่มีคุณภาพ ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อการบรรลุ ยุทธศาสตร์ด้านการอยู่ดีมีสุข ในจังหวัดนครปฐม. Veridian E-Journal, Slipakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(2), 2039-2053.

ชลกนก โฆษิตคณิน. (2560) ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพบุรี.

ชัคดา รัตนานนท์. (2548). ปัญหาและทางแก้ปัญหาสำหรับระบบบัญชีของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบัญชี). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรีย์ อ้นวิวัฒน์. (2554). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงานการค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบัญชี). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มยุรี บุญโต. (2553). การจัดทำธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมชุมชน. (2561). วิสาหกิจชุมชนน่ารู้. สืบค้นจาก www.sceb.doac.go.th.

ศิริวรรณ สุ่มเล็ก. (2547). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กรณีศึกษา ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การบัญชี). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย.

ศุภลักษณ์ จงชานสิทธิ. (2555). แนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเคหะ สิ่งทอจากผ้าฝ้ายทอมือในอำเภอสนกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา.